

**РЕЦЕНЗІЯ НА КНИГУ ДЕНІЕЛА КІЗА
«ТАЄМНИЧА ІСТОРІЯ БІЛЛІ МІЛЛІГАНА»**

*Кіз Д. Таємнича історія Біллі Міллігана : роман / переклад з англ. О. Стусенко.
Харків : Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2016. 512 с.*

Деніел Кіз – американський письменник, твори якого не залишать байдужим навіть найвимогливішого читача. «Квіти для Елджернона», «Доторк», «П'ята Саллі», «Таємнича історія Біллі Міллігана» та багато інших вражають майстерністю автора, його вмінням проникнути до найпотаємніших закутків людської душі. Роман «Таємнича історія Біллі Міллігана» – відвертий, із захопливим динамічним сюжетом, глибокими і переконливими характерами. Сюжет твору, на перший погляд, фантастичний, але насправді заснований на реальних подіях і пов'язаний з конкретною особою – Біллі Мілліганом, першим злочинцем із множинним розщепленням свідомості, якого було виправдано у суді.

Композиційно твір складається з трьох книг, епілогу, післямови і приміток письменника. На початку роману автор зазначає відомості про всі 24 особистості, які живуть у підсвідомості Біллі Міллігана. Цікавим є той факт, що сам письменник особисто мав розмову з Мілліганом, а також з тими людьми, які так чи інакше були причетні до цієї історії.

Деніелу Кізу вдалося передати всю палітру почуттів і емоцій кожної з 24 особистостей Біллі. Неодноразово гвалтований і принижений вітчимою із раннього дитинства, Біллі не зміг самотужки впоратися з таким моральним і фізичним приниженням. Згодом у його свідомості з'являються особистості, які оберігають хлопця від зовнішнього світу, або, навпаки, наражають Біллі на небезпеку: Рейджен завжди готовий дати відсіч будь-кому, хто його образить, має неймовірну фізичну силу; є маленький хлопчик Денні, який приймає на себе біль Біллі; Філіп, бандит, який неодноразово скоював дрібні злочини; Ейпріл, яка виношує план помсти вітчимові Біллі та багато інших образів, кожний з яких виконує певні функції. Всі вони намагаються приспати Біллі, саме тому, коли він прокидається (стає в якісь моменти самим собою), то нічого не пам'ятає. Так сталося і того разу, коли один, точніше одна з особистостей хлопця, пограбувала і згвалтувала дівчат. Суспільство розділилося на два табори: одні вважали, що Біллі симулює множинну розщепленість і його треба судити як справжнісінького

злочинця, інші – що Біллі психічно хворий, а отже, неосудний і потребує тривалого лікування у відповідних закладах.

Часопростір роману розгалужений, письменник вдається до конкретизації дат і років. Перша книга починається деталізацією місця і часу: «У суботу, 22 жовтня 1977 року, Джон Клеберг, керівник департаменту поліції при Університеті штату Огайо, наказав узяти під посилену охорону медичний корпус університету і прилеглу місцевість» [1, с. 9]. Такі посилені заходи безпеки пов'язані з тим, що за останній тиждень невідомий вдруге викрав зі студентського містечка дівчину. Перша книга роману («Буремні часи») присвячена здебільшого розслідуванню, роботі поліції. Так читач поступово дізнається хто такий Біллі Мілліган. У другій книзі («Становлення учителя») читач дізнається про дитинство Біллі, про ті події, які призвели до катастрофічних подій у його житті і житті багатьох людей, з якими Міллігану довелося зустрітись. Автор починає відлік від самого народження Біллі: «Дороті Сендз пригадувала, як у березні 1955 року тримала на руках своє одномісячне немовля, якому шойно дали ліки...» [1, с. 175]. У той момент він ледве не помер, але все обійшлося «Біллі вижив. У перший рік свого життя він майже не вилазив із різних шпиталів у Маямі» [1, с. 177]. Життя Біллі було сповнене нещасть, прикрощів, пов'язаних з його сім'єю. Так поступово читач дізнається про те, що могло бути поштовхом до розщеплення особистості Біллі, починає розуміти мотивацію його вчинків. Деніел Кіз зосереджує увагу на внутрішньому конфлікті, акцентуючи увагу на моментах, коли почали з'являтися інші особистості і що вони собою являли. Так, наприклад, читач дізнається про Джейсона: «Сцени влаштував Джейсон. Він був своєрідним «вентилем», який, репетуючи на все горло, міг зняти зайве емоційне напруження. Зазвичай він був тихим і сором'язливим хлопчиною, аж поки не виникала нагальна потреба випустити пару. Саме Джейсона щоразу мусили ізолювати в палаті з м'якими стінами.

Він з'явився, коли Біллі було вісім років» [1, с. 216]. Письменник пояснює і аргументує поведінку кожної з особистостей Біллі, кожна з яких має свій характер, уподобання, вади чи чесноти. Цікавими є діалоги особистостей, через які розкриваються мотиви вчинків чи поведінки.

Третя книга («По той бік божевілья») роману повертає читача до дорослого Біллі, який уже встиг скоїти багато злочинів. І знову автор починає книгу з деталізації часу: «У перші тижні 1979 року письменник часто навідував Біллі Міллігана в Афіньському центрі психічного здоров'я» [1, с. 399].

Роман Деніела Кіза – це не лише неймовірна історія однієї людини. Це історія про загадки психіки індивіда, про таємний і досі не розгаданий на сто відсотків процес, що відбувається на підсвідомому рівні, про те, як певні події можуть спричинити жахливі наслідки для особистості. І у реальній історії, і в книзі немає остаточної правильної відповіді на питання. Але у примітках автор зауважує, що наукові дослідження щодо значення дивної електроенцефалограми Біллі Міллігана пролили світло: під час експерименту з групою здорових людей і тих, що мають синдром множинної особистості, виявилось, що «у здорових індивідів і їхніх вигаданих внутрішніх «я» не спостерігалось помітної різниці в активності мозкових хвиль, проте різні альтер-его пацієнтів із синдромом множинної особистості продемонстрували суттєві відмінності як від стрижневої особистості, так і одне від одного» [1, с. 507].

Література

1. Кіз Д. Таємнича історія Біллі Міллігана : роман / переклад з англ. О. Стусенко. Харків : Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2016. 512 с.

Тетяна Шарова

ПОДОРОЖ ЗА ЩАСТЯМ, АБО ОЧИЩЕННЯ ДУШІ ДОРОГОЮ СВЯТОГО ЯКОВА

*Дзвінка Матіяш. Дорога Святого Якова. Львів : Видавництво Старого
Лева. 2017. 227 с.*

Київ – Каміно-де-Сантьяго – це шлях, який долають герої у творі Дзвінки Матіяш «Дорога Святого Якова». Хто ніколи не подорожував з наплічником на спині, тому буде дуже важко розуміти героїв, які упродовж твору долають 900 км пішки. Особливо не зрозумілим буде твір тим людям, хто звик до комфорту та максимальних зручностей у побуті. Головні герої твору досягають мису Фіністерра, тобто, за словами авторки твору, Кінця Землі.

Дзвінка Матіяш представила читачам автобіографічний твір, який доповнила художніми деталями, вигаданими історіями. З твору зрозуміло, що сімейне подружжя вирушають у пішу подорож дорогою Святого Якова. Вони обов'язково повинні пройти цей шлях. Тільки тоді вони будуть